

Seznam příloh

Příloha č.1 Osnova předvýzkumných rozhovorů

Příloha č.2 Původní dotazník

Příloha č.3 Inovovaný dotazník

Příloha č.4 Výzkumné rozhovory

Příloha č.1 – Osnova předvýzkumných rozhovorů

Úvod

- délka působení jako školní psycholog
- dostání se k práci školní psycholožky, pracovní historie
- proč právě práce školní psycholožky
- velikost pracovní úvazku
- zapojení do projektu, event. výhody a nevýhody zapojení do projektu
- podřízenost řediteli nebo vedoucímu projektu – výhody, nevýhody
- začátky ve škole, co bylo nejobtížnější, v čem nastal největší posun

Náplň činnosti

- klienti
- zakázky, problémy
- typický/obvyklý den ve škole
- nejčastěji řešené situace
- nejnáročnější situace
- metody, typy testů, odlišnosti práce s nimi oproti pedagogicko-psychologické poradně
- nejoblíbenější metoda
- dlouhodobá a jednorázová práce školního psychologa
- vyhláška
- práce se třídami
- terapie
- speciální činnosti ve vztahu k učitelům
- vyhledávání klienty vs. vlastní aktivita
- problémy, činnosti, které standardně nejsou náplní práce
- výzkumná práce pro sebe, pro různé projekty...)
- témata/informace, o kterých byste uvítala výzkum
- materiální zázemí pro práci – vybavenost testy, pracovní..., financování

Kompetence

- potřebné zaměření kurzů, vzdělání školních psychologů
- chybějící kurzy
- další vzdělávání a jeho financování
- supervize
- setkávání s jinými školními psychology, sdílení
- syndrom vyhoření
- vyjednání kompetencí s vedením

Role, funkce

- očekávání vedení školy od působení ve škole (náplň práce, pozice ve škole...)
- role ve škole a její vnímání ostatními, přirovnání
- žáci – přístup, vnímání, navázání kontaktu
- reakce rodičů na působení školního psychologa ve škole
- vyhledávání klienty
- akceptace učitelů, vývoj jejich postoje
- spolupráce s učiteli

- vyrovnávání se s různými očekáváními žáků, učitelů, rodičů, s různými pohledy na věc, nároky, protichůdností názorů
- zkušenost s učením a souběh role psychologa a učitele
- spolupráce s dalšími kolegy ze školního poradenského pracoviště
- shody a rozdílnosti s poradenskými psychology
- spolupráce s jinými odborníky
- mlčenlivost, důvěrnost informací
- vnímání různých odborností ve škole (odbornost učitele vs. odbornost psychologa)
- výhody a nevýhody přítomnosti ve škole

Závěr

- motivace k práci
- co je pro výkon práce ŠP za důležité, potřebné
- užitečnost zkušenosti
- osobnostní školního psychologa
- co vnímají jako nejproblematičtější

Příloha č.2 – Původní dotazník (Štech, 2001)

Biografická sonda

žena muž (*zakroužkujte*) Věk:..... Ukončené vzdělání:.....

Obor:.....

Další vzdělávání – odborné kurzy a výcviky:.....

.....

.....

Délka působení v praxi včetně profese školního psychologa:.....

Pracovní historie (předchozí zaměstnání):.....

.....

.....

Typ školy (*např. ZŠ – státní, atp.*), kde pracuji jako školní psycholog:

Po dobu:..... Velikost školy - počet učitelů:..... počet žáků:.....

Výše a typ úvazku (*1/2, 1/4, 1,0 + hlavní, vedlejší...*), na který pracuji jako školní psycholog:.....

Jiné(á) zaměstnání vykonávané(á) současně s tímto + úvazek.....

.....

.....

1. Uveďte prosím příklad nejčastější situace (charakterizovanou jejími aktéry, povahou problému či požadavku, možnostmi řešení atd.), kterou jako školní psycholog řešíte.

2. Popište prosím nejnáročnější situaci, ve které jste se jako školní psycholog ocitl(a).

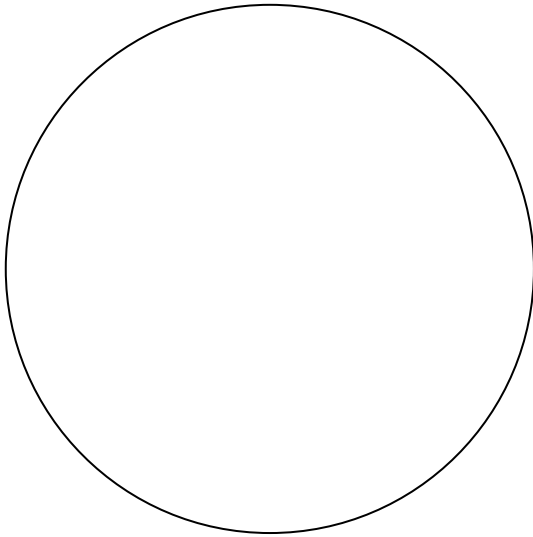
3. Jak byste charakterizoval(a) vaši úlohu ve škole a hlavní funkce z ní vyplývající?

4. Pokuste se v přirovnání vyjádřit váš převládající pocit, který jako školní psycholog prožíváte.

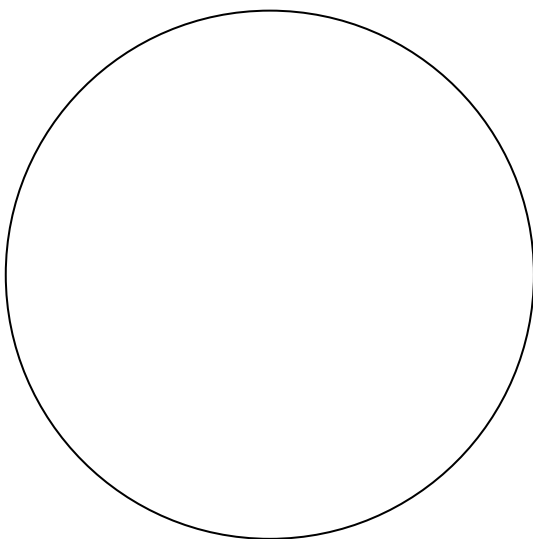
„Často si připadám jako .“
Vysvětlete prosím blíže vaše výše zvolené přirovnání.

5. Uveďte prosím vaše nejtypičtější klienty a jejich zakázky.

6. Vyznačte prosím v koláčovém grafu činnosti (popište jednotlivé činnosti vlastními slovy vpravo), kterými se jako školní psycholog zabýváte. Velikost jednotlivých kousků koláče určete podle množství času, který jim v průměru věnujete (pokuste se prosím vyjádřit poměr v procentech).

7. Nyní se prosím pokuste postihnout skladbu vašeho instrumentária. Vyjádřete opět podíl hlavních nástrojů, metod, opatření apod., se kterými jako školní psycholog pracujete, odpovídající velikosti kousků koláče (pokuste se prosím znovu vyjádřit poměr v procentech). Pro bližší popis jednotlivých složek vašeho instrumentária využijte prostoru vpravo od koláčového grafu.

8. Co považujete za největší úskalí ve vykonávání profese školního psychologa? Jaké překážky jste nucen(a) překonávat?

9. Co vás naopak, ve srovnání s jinými podobami psychologické práce, které znáte, uspokojuje (naplňuje)?

10. Plánujete i nadále pracovat jako školní psycholog?
Pokud ano, jaké k tomu máte důvody? Pokud ne, co vám brání setrvat v této profesi?

Příloha č.3 – Inovovaný dotazník

Biografická sonda

Pohlaví (*označte*):

- 1) žena
- 2) muž

Věk:

Ukončené vzdělání:

Studijní program:

Studijní obor:

Další vzdělávání – odborné kurzy a výcviky:

Délka působení v praxi včetně profese školního psychologa (počet let):

Pracovní historie (předchozí zaměstnání):

Typ školy (*např. ZŠ – státní, atp.*), kde pracuji jako školní psycholog:

Po dobu:

Velikost školy - počet učitelů: počet žáků:

Výše úvazku (*1/2, 1/4, 1,0...*), na který pracuji jako školní psycholog:

Typ úvazku (*hlavní, vedlejší, DPP...*), na který pracuji jako školní psycholog:

Zařazení v projektu podporujícího školní psychology (*označte*):

- 1) RŠPP – VIP I
- 2) RŠPP – VIP II
- 3) RAMPS – VIP III
- 4) Nejsem v projektu.

Jiné(á) zaměstnání vykonávané(á) současně s tímto + úvazek:

1. Uved'te prosím příklad nejčastější situace (charakterizovanou jejími aktéry, povahou problému či požadavku, možnostmi řešení atd.), kterou jako školní psycholog řešíte.

2. Popište prosím nejnáročnější situaci, ve které jste se jako školní psycholog ocitl(a).

3. Jak byste charakterizoval(a) vaši úlohu ve škole a hlavní funkce z ní vyplývající?

4. Pokuste se v přirovnání vyjádřit váš převládající pocit, který jako školní psycholog prožíváte.

„Často si připadám jako .“
Vysvětlete prosím blíže vaše výše zvolené(á) přirovnání.

5. Uveďte prosím vaše nejtýpčtější klienty a jejich zakázky. Seřadte je v pořadí podle četnosti výskytu.

6. Uveďte prosím činnosti, kterými se jako školní psycholog v průběhu celého roku zabýváte. Pokuste se vyjádřit jejich poměr v procentech.

7. Nyní se, prosím, pokuste postihnout skladbu vašeho instrumentária - hlavní nástroje, metody, opatření apod., se kterými jako školní psycholog pracujete, pokuste se prosím znovu vyjádřit poměr v procentech. Pojmenujte nebo popište jednotlivé nástroje či metody co nejkonkrétněji.

8. Níže uvedené skutečnosti jsou považovány za klíčové při vstupu psychologa do školy. Označte na základě Vaší osobní zkušenosti, do jaké míry je každá z nich důležitá pro budoucí úspěšné působení ve škole (1 – nedůležité, málo významné, 5 – naprosto zásadní)

a) vyjednání kompetencí s vedením školy	1	2	3	4	5
b) vyjasnit si vzájemná očekávání s vedením školy	1	2	3	4	5
c) vybudování materiálního zázemí (pracovna, diagnostické metody...)	1	2	3	4	5
d) navázání kontaktu s učiteli	1	2	3	4	5
e) navázání kontaktu s žáky	1	2	3	4	5
f) navázání kontaktu s rodiči	1	2	3	4	5
g) mzda	1	2	3	4	5
h) metodické vedení	1	2	3	4	5
i) supervize	1	2	3	4	5
j) zkušenost s prací psychologa	1	2	3	4	5
k) zkušenost s učením	1	2	3	4	5
l) velikost pracovního úvazku	1	2	3	4	5
m) dosažené vzdělání, absolvování kurzů	1	2	3	4	5
n) kontakty na další odborníky	1	2	3	4	5
o) výsledky práce (navrhovaná řešení, opatření...)	1	2	3	4	5
p) jiné:	1	2	3	4	5

9. U stejných skutečnosti uveďte nyní, do jaké míry se jednotlivá témata při Vašem nástupu do školy řešila (1- vůbec nebylo zmíněno a diskutováno, 5 – velmi podrobně probráno a písemně stvrzeno).

a) vyjednání kompetencí s vedením školy	1	2	3	4	5
b) vyjasnit si vzájemná očekávání s vedením školy	1	2	3	4	5
c) vybudování materiálního zázemí (pracovna, diagnostické metody...)	1	2	3	4	5
d) navázání kontaktu s učiteli	1	2	3	4	5
e) navázání kontaktu s žáky	1	2	3	4	5
f) navázání kontaktu s rodiči	1	2	3	4	5
g) mzda	1	2	3	4	5
h) metodické vedení	1	2	3	4	5
i) supervize	1	2	3	4	5
j) zkušenost s prací psychologa	1	2	3	4	5
k) zkušenost s učením	1	2	3	4	5
l) velikost pracovního úvazku	1	2	3	4	5
m) dosažené vzdělání, absolvování kurzů	1	2	3	4	5
n) kontakty na další odborníky	1	2	3	4	5
o) výsledky práce (navrhovaná řešení, opatření...)	1	2	3	4	5
p) jiné:	1	2	3	4	5

10. Pokuste se vystihnout **váš vztah s vedením školy** (zajímá nás Vaše interpretace tohoto vztahu) pomocí následujících dvojic a na škále uprostřed vyznačte, ke které charakteristice se více přikláníte. Čím je škálová hodnota více vlevo, tím více odpovídá charakteristice uvedené vlevo a naopak. Podtrhněte prosím tři pro Vás osobně nejdůležitější položky .

a) podřízenost řediteli	1	2	3	4	5	nezávislost na řediteli
b) přesně vymezené kompetencí	1	2	3	4	5	volné kompetence
c) přátelský vztah	1	2	3	4	5	neosobní vztah
d) psycholog jako školu poradce ředitele	1	2	3	4	5	psycholog pro celou školu
e) psycholog si neurčuje, jaké podmínky k práci potřebuje	1	2	3	4	5	psycholog si určuje, jaké podmínky k práci potřebuje
f) psycholog jako „kontrola“ ředitele	1	2	3	4	5	psycholog jako pomocník ředitele
g) nerealistické zakázky od ředitele	1	2	3	4	5	realistické zakázky ředitele
h) vykazování odvedené práce řediteli	1	2	3	4	5	nevykazování odvedené práce řediteli

11. Pokuste se vystihnout **váš vztah s většinou učitelů** (zajímá nás Vaše interpretace tohoto vztahu) pomocí následujících dvojic a na škále uprostřed vyznačte, ke které charakteristice se více přikláníte. Čím je škálová hodnota více vlevo, tím více odpovídá charakteristice uvedené vlevo a naopak. Podtrhněte, prosím tři klíčové položky pro utváření dobrého vztahu s učiteli.

a) povaha vztahu osobní vztah	1	2	3	4	5	formální vztah
b) povaha řešených problémů psycholog zabývající se profesními problémy učitelů	1	2	3	4	5	psycholog zabývající se osobními problémy učitelů
c) vedení učitelů psycholog jako supervizor učitelů a odborník na psychologii	1	2	3	4	5	psycholog spíše poučovaný učiteli

d) míra a způsob kontroly učitelů							
psycholog jako pomocník učitelů	1	2	3	4	5	psycholog jako „kontrolor“	
e) zkušenost s vyučováním							
výhoda pro psychologa	1	2	3	4	5	nevýhoda pro psychologa	
f) souběh role učitele a psychologa							
jen psycholog s úvazkem	1	2	3	4	5	současně i učitel	
g) míra aktivity psychologa							
psycholog reagující na zakázky učitele	1	2	3	4	5	psycholog přichází sám s nabídkami služeb	
h) percepce přítomnosti psychologa ve škole učiteli							
psycholog jako přínos pro školu	1	2	3	4	5	psycholog jako zbytečný nadstandard	
i) přístup učitelů							
učitelé vyhledávají psychologa	1	2	3	4	5	učitelé nevyhledávají psychologa	

12. Co považujete za největší úskalí ve vykonávání profese školního psychologa? Jaké překážky jste nucen(a) překonávat?

13. Co vás naopak, ve srovnání s jinými podobami psychologické práce, které znáte, uspokojuje (naplňuje)?

14. V čem se podle vaší zkušenosti nejvíce liší práce školních psychologů od jiných podob psychologické práce, které znáte? Stačí uvést jednu skutečnost.

15. Plánujete i nadále pracovat jako školní psycholog?
Pokud ano, jaké k tomu máte důvody? Pokud ne, co vám brání setrvat v této profesi?

Děkujeme za Váš čas. Odešlete prosím dotazník co nejdříve zpět, pokud možno do 25. 11. 2012 na e-mailovou adresu vyzkumsp@centrum.cz.

Příloha č.4 – Výzkumné rozhovory

Školní psycholožka A (7 měsíců praxe jako školní psycholožka)

Jaké byly úplné začátky ve škole, jak to probíhalo a jste se k té práci vůbec dostala?

Dostala jsem se tak, že jsem byla na školení o šikaně a byla tam i psycholožka, co tu pracovala přede mnou a byla těhotná a hledala za sebe náhradu a já jsem říkala, že hledám práci a tak mi to nabídla a představila mě ředitelce. Ta zběžně prolétla životopis, asi by mě vzala i bez zkušeností, ale já jsem měla v životopise primární prevenci, práci s nevidomými dětmi, asistentské služby, práci družinářky – znala jsem to. Pak nečekaně šla na rizikové těhotenství, takže jsem měla 31.května státnice a 1. června jsem nastoupila sem a tím, že tu předtím byla psycholožka, asi čtyři, tak jsou tu zvyklí se na ní obracet. Už od začátku to bylo dobré, že jsem udělala nejdřív v každé třídě hodinový program pro děcka, abychom se seznámili, nějaké děti jsem přebrala, co jsem chodily pravidelně. Často jsem chodila za ředitelkou konzultovat, co by chtěla, abych dělala a ona mi dala úplně volnou ruku a hodně spolupracuji s metodičkou prevence, která tu za děti skoro dejchá. Spíš si vyměňujeme informace. Ona pracuje víc s některými dětmi a já s jinými.

A jak jste si tedy s paní ředitelkou vyjednaly kompetence, vzájemná očekávání atd.?

Já jsem nabídla, co bych mohla dělat – pracovat se třídami, s jednotlivými žáky, být tady i pro učitele, to nevím, jak máme přesně vyjednaný, a rodiče a ona řekla, že chce od každého trochu. Není to přesně vyjednaný, je to hodně na mojí aktivitě.

A bylo něco, co vám úplný začátek usnadnilo a něco, co ho naopak zkomplikovalo?

Usnadnilo mi to nejvíc, že mi to ta psycholožka přede mnou podrobně předala, byla jsem tu s ní třikrát, kdy procházela zprávy o dětech, říkala, co dělá, říkala mi informace o učitelích, ale jako ne pomluvy, ale byly to dost užitečné informace a praktické věci, jako že ona když nastoupila, tak chodila v botech a všichni tady chodí v bačkorách, takový praktický věci, to mi to nejvíc usnadnilo. Taky to, že tady bylo hodně mladých učitelů, který mi nabídli tykání, i když nám říkali, abychom si netykali, tak jsem to od každého přijala. Tak s půlkou si tykám.

A znesnadňovalo? To ani moc ne. Byl jeden rodič, kterému se nelíbí, že je na škole školní psycholog, že má averzi k psychologům, tak mi telefonoval a říkal mi to na třídní schůzce, tak to bylo nepříjemné, ale byl jen jeden a nakonec to podepsal a už nic neříkal.

A jak probíhalo představení učitelům a rodičům?

Učitelům to bylo v den, co jsem přišla, tak o velké přestávce mě ředitelka představila těm, co neměli dozor, velmi krátce, ale stačilo to a rodičům na třídních schůzkách, v září měli prvňáci a ostatní v říjnu, to jsem se šla do každé třídy představit.

A pak to bylo hodně na mojí aktivitě. O přestávkách jsem chodila tam, kde byli učitelé, sami by asi za mou nepřišli, tak chodila jsem tam, co byli, i na oběd, když jich chodilo nejvíc, takže jsem se jim nenápadně vtírala a domluvila jsem si s nimi ty programy. Minimálně dělám náhledy, že bych se dívala, jak učeň, jen jedna to chtěla. Spíš jsem šla

s kůží na trh, spíš já jsem jim šla ukázat, jak pracuju, s tím neměl nikdo problém, je to pro ně bezpečný.

Vy jste říkala, že máte poměrně volné kompetence, myslíte si, že třeba něco by mělo být probrané podrobněji, že by vám to tu práci usnadnilo nebo jste spokojená s tím, jak to máte teď.

No někdy je nepříjemné, když třeba v lednu po prázdninách jsem měla málo práce, že jsem nevěděla, co mám dělat. Většinu času mi to vyhovuje, ještě jsem nenarazila. Já často chodím za paní ředitelkou a řešíme to na konkrétních věcech, takže mně osobně to docela vyhovuje, že si můžu dělat, co chci.

Takže to nebylo nastavené dopředu, ale jakmile se něco objeví, tak není problém to vyjednat za chodu?

Jo, ale zároveň se toho moc neobjevuje, co by bylo třeba řešit. Odkazují na mě vedení a učitelé ty rodiče a děti.

A jak vypadá váš typický den ve škole?

Každý den mám asi aspoň tři pravidelné děti, s některýma si povídáme a s některýma dělám speciální pedagogiku, protože tady není speciální pedagog. Šla jsem se poradit do poradny několikrát, co mám s nima dělat. Většinou je to mix, třeba sociálně znevýhodněný děti chodí jen za mnou na tu nápravu a i si povídáme. Pak průměrně denně jeden program ve třídě, někdy i několik, v problémových třídách programy jednou za čtrnáct dní, tři týdny, jinak podle mě to vyjde v každé třídě čtyřikrát za rok. To mě baví nejvíc. A o přestávkách za mnou chodí učitelé řešit a občas nějaká krizovka.

A diagnostiku děláte nebo spíš poradna?

Minimálně, spíš ze začátku, chtěla jsem si vyzkoušet diagnostické nástroje, ale nedělám to moc ráda, akorát kreslení – rodinu, to jo, párkrát jsem dělala inteligenci, že mě to zajímalo. A jinak testy moc ne a trochu víc teď začínám dělat sociální dovednosti, třeba agresivitu, ale málo.

A v čem byste řekla, že je ta práce specifická, kdybyste to měla srovnat s jinou psychologickou prací. V čem je ta práce ve škole nejvíc specifická?

No, v poradně by se mi moc pracovat nechtělo, ty děti vidíte vytržené z kontextu. Tady je úzký kontakt s učiteli, chodím do všech tříd, pravidelně chodí děti, o přestávce vycházím ven. Chodím po chodbách, buď konkrétně za někým, to je nejčastěji, nebo i jen tak, aby mě mohl někdo potkat. Když vidím, že je někdo skleslej, tak se zeptám. Připadám si jako pěšák, který řeší denní potíže, moje předchůdkyně tu práci přirovnala k obvodnímu doktorovi, to mi přijde přesný. Nemusím být specialista, to je někam odešlu a pak většinou se vrátí se zprávou s tím, co s nima dělat, tak to dělají rodiče i já.

A máte nějakou oblíbenou metodu?

Mám hodně metod. Tak hry, používám to, co z dělám na prevenci, Většina je na spolupráci, případně třeba vymyslím na zakázku program, třeba na žalování. To jsou učitelky naučený mi říct, že by chtěly na něco program.

A jaké situace, se kterými se tu setkáváte, vám přijdou nejnáročnější?

No, když je to na hraně, když dítě přijde se závažným problémem a nechce to říct rodičům, tak jestli jim to mám říct nebo když jsou rodiče bezradní, co s dítětem a já jim nemůžu moc co nabídnout a nebo, když je dítě problematický a rodiče to odmítají.

A proměnilo se to nějak, že třeba na začátku by pro vás bylo náročné ještě něco jiného a co vám třeba dneska již obtížné nepřijde.

Ještě na to nemám nadhled, co se posunulo. Ještě pořád se nezměnilo to, co bych jako školní psycholog asi měla dělat a nedělám, je koukat, jak učitelé učí a radit jim, co by měli dělat. Na začátku jsem to rozhodně nechtěla dělat a ještě pořád to nedělám a nevím, jestli někdy budu dělat. Většina učitelů je dobrých, ti, co ne, tak stejně nemají chuť se měnit, třeba to někdy budu dělat. Měla jsem strach i z kontaktu s rodiči, že si řeknou, že jsem mladá a co jim mám co radit, ale ještě se mi to nestalo, už se tolik nebojím, a pořád jim nerada volám, ale to já celkově nerada volám.

A změnila se nějak vaše role ve škole, že by vás za ten půlrok už učitelé, žáci nebo rodiče brali jinak?

Jo, určitě. Chodí mnohem víc, hned na začátku se to podařilo – líbily se jim programy, sami si už říkají ať zase přijdu. Děti choděj no, teď nepřichází nikdo nový, jsou podchycený. Asi se buduje důvěra, už je docela vybudovaná. Když je problém, tak se na mě obracej, akorát mám jen půlku úvazku, takže jsou zvyklí, že tady i někdy nejsem a zajít za mnou nemůžou.

A myslíte si, že tu práci ve škole usnadní předchozí praxe psychologická někde jinde, třeba v poradně nebo klinice.

Určitě.

A v čem?

Praxe je dobrá na práci se třídou, nedá se to jinak předat, ty zkušenosti s kolektivem a stejně tak i v tý individuální práci je to hodně o praxi. Je to nejvíc o praxi než o čemkoli jiným

A jsou nějaké konkrétní zkušenosti, které jsou důležité pro to, aby ten psycholog byl úspěšnej ve škole?

Tak asi by bylo dobré, aby sám někdy učil a pracoval s třídním kolektivem, to mi přijde nejdůležitější. Individuální práce je víc o intuici, není potřeba na to tolik praxe. To až na to, kdy kam koho poslat.

A myslíte si, že třeba vaši zkušenější kolegové jsou v něčem ve výhodě a naopak v čem máte výhodu vy, v čem může být ta zkušenost nevýhodou?

Určitě je výhodou, třeba v práci ve třídě, tak to je o zkušenosti, vědět jak ten kolektiv reaguje, co na ně platí, třeba i pro nasbírání technik a her. S učitelem si psycholog víc věří a nebojí se jim říct, co se mu nelíbí a s dětma u nich si spíš všimne patologie. Já si nejsem jistá, že bych to poznala. To je taky třeba získat ten diagnostický cit. A nevýhodou? Že jsou starší, moji výhodou je, že jsem mladá, děti ke mně chodí rádi, často mi některý tykají.

Samy od sebe nebo jste je k tomu vyzvala?

Samy od sebe, pak se spolu o tom bavíme, ale na začátek jim nic neříkám.

A když bychom se ještě vrátili k paní ředitelce, tak jak byste popsala váš vztah, jak spolu vycházíte?

Je formální, ale bere mě jako odborníci, že co řekne paní psycholožka, má váhu. Věří, že dětem pomůžu, že když je problém, tak se jde za paní psycholožkou.

A spíš ona vás vyhledává nebo spíš vy jí nabízíte, co byste mohla dělat?

Nevyhledává, leda když jsou výchovný komise, jinak já jí, ale s tím, že mě zase vyhledávají učitelé, ale konzultují to s ní i se mnou, takže ona ví, co se děje. My jsme malá škola a každej ví, co kdo dělá. Takže mě vyhledávají spíš učitelé.

Takže ona si tu práci moc neobjednává, to dělají spíš učitelé?

Hm.

A bylo to tak už od začátku?

Neobjednávala si žádnou práci, ona vlastně moc ani neví, co dělám, já jí to chodím říkat, ale ředitelka sama se neptá.

Takže jste si na začátku řekla i náplň činnosti?

No.

A usnadnila vám to nějak vyhláška, držíte se jí nebo si to spíše děláte po svém?

Moc se podle toho neřídím asi, nevím, možná mě to v něčem inspirovalo, že bych to mohla taky dělat. Občas pošle metodik, že bychom měli něco dělat, ale spíš se to týká propagace projektu, ale to není z vyhlášky. Vybrala jsem si z ní, co budu dělat. Je to široké, je to stejné jako když ředitelka, řekla, že můžu dělat cokoliv.

A s učiteli je to tak, že přijdou a řeknou, co by s dětmi potřebovali nebo přijdete vy, např. s nějakým návrhem programu apod.?

Stává se mi všechno, ale nejčastěji jsem to já, sama si to i hlídám, kde už jsem dlouho nebyla, ale někdy i sami, ptám se jich na téma, buď mají nebo ne, to pak většinou udělám na spolupráci.

A děláte i nějaké nepsychologické činnosti, myslím tím třeba časopis, parlament...?

To všechno dělá spíš metodička, je taková aktivní, nechce to delegovat, ale nevadí mi to. Dělán speciální pedagogiku, i když na to nemám školu, vyzkoušela si to v poradně.

A to děláte taky už od počátku?

No, jinak mě k ničemu nevyužívají. Možná budu od nového roku učit němčinu, možná. Je to krize teď, jak se mají učit dva jazyky na základkách. Od toho nás odrazují být učitel i psycholog, ale já bych učila minimálně, asi tři hodiny týdně. A doučuju jednoho Vietnamce češtinu.

A kdybychom se ještě vrátili, tak jak vlastně vztah s vedením práci ovlivňuje?

No podporuje mě v tom, že si můžu dělat, co chci. Cítím důvěru, že když se něco děje, tak o tom vím. Někdy to není přímo od vedení, ale od učitelů, i od vedení, i když tam jdu já, tak i řekne, že se něco děje. Posílají za mnou s problémy.

A jak byste popsala vztah s učiteli, tak jak jste mluvila o vztahu s ředitelkou, tak kdybyste měla shrnout vztah s učiteli.

Různě, s několika až přátelský, to je silné slovo, ale tykáme si, povídáme si o věcech mimo práci – tak to je půlka. Druhá půlka, tak to je formální kontakt, ale když se něco děje, přijdou všichni, kvůli konkrétním žákům, ale styl výuky nekonzultují, to nedělám vůbec.

A bylo to tak od začátku?

Docela jo, snažila se chodit na místa, kde byli, fakt docela rychle. Na školeních říkali, že to bude trvat tak sedm měsíců, než si člověk vybuduje důvěru. Myslím, že se mi to podařilo rychle.

Tak tady byli vlastně na psychologa zvyklí...

No, to určitě.

A co vnímáte ve vztahu s učiteli jako největší problém a jako přínos?

Ve vztahu není nic problematického, ten je funkční. Chybí mi spíš, ale to je otázka na vedení, koncepce vzdělávání učitelů od vedení, kde bych jim mohla dát zpětnou vazbu. Na to si netroufám sama, je to tím, jak jsem si ty podmínky určovala sama. Tohle by mělo být nastavené od vedení. Jinak v tom vztahu nic moc nebrání. Jsou tu dvě učitelky, které mě moc nechtějí pustit do třídy, tak z toho si moc nedělám, chodím je otravovat a pak tam jdu.

A největší přínos z toho vztahu?

Nebojí se na mě obracet, když je problém, když dostanou zprávu z poradny, tak si jdou pro radu, pustí mě do třídy bez problému.

Co může navazování vztahu s učiteli usnadnit a naopak zkomplikovat?

Tak hlavně osobnost lidí, povaha, třeba kdybych byla introvert, tak by to bylo blbý, stejně tak i z druhé strany. Hlavně tyhle osobnostní předpoklady a sympatie, ale většina je mi sympatická. Nejrychleji jsem si potykala s mladými, ale teď i se staršími, i s nimi spolupracuju, takže to není vůbec problém. Myslela bych si, že věk, ale necítím tam bariéru.

A znesnadnit antipatie, je to hodně lidské.

A co může pomoci získat důvěru učitelů, jak jste o ní mluvila, že jste jí získala brzo.

Podle mě to bylo, že jsem šla s kůží na trh, nebyla jsem kontrolor, že se na ně jdu podívat, ale šla jsem se jim ukázat, jak to dělám já. Co by to mohlo brzdit, kdybych tu měla pozici kontroly. Nedovedu si představit, kdybych od začátku chodila a říkala jim, co by měli dělat nebo ono je to dobré, ale ne na začátku, teď už bych to skoro dělat mohla, ale netroufám si na to.

Takže učitelé jsou na programech pro třídy?

Jo, vždycky.

A v čem si myslíte, že se ta profese odlišuje nejvíc pozitivně a negativně od ostatních psychologických profesí?

Těch je hrozně moc. Nejvýraznější je, že jsem tu sama, to je těžký, nemůžu si pokecat, probrat případy, nejsou supervize, budu si teď platit svoje supervize

A jak často máte setkání s metodiky?

Jednou za několik měsíců, málo. Postupně se rozjíždějí iniciativy – setkání na JABOKu, vypadá, že vznikne intervizní skupina, občas školení – bálintovské – v průměru tak jednou za měsíc. Je to málo, chodila jsem i do poradny, tam to bylo příjemný.

Je to těžké srovnat se všema, třeba s psychoterapií, tak tady klienti nejsou všichni motivovaní, musím je získávat. Jsme tu ve společném prostředí a prostě jsme na sebe narazili, ale nechodí sem nikdo z donucení, to ne, to nemá smysl.

A pozitivní, že vidím kontext, výsledky práce – to je nejlepší, když přijdou učitelky, že se děti zlepšily, to je super. Je to tím, že jsme malá škola, to se mi líbí, že to stíhám, i když bych měla dost práce i na plný úvazek, ale stíhám všechny třídy a vidím výsledky.

A myslíte si, že se situace školních psychologů zlepšila - tím, že je vyhláška, veřejnost je stále víc informovaná atd. – usnadňuje to nějak tu práci?

Nemám srovnání z minula, ale tady je moje pozice dobrá, přijímaná a určitě to tak nebylo vždycky. Hodně pro to zaměstnávání psychologů dělá i projekt, i když mě by si tu nechali, i kdyby projekt nebyl, říkala ředitelka.

A v čem má pro vás ta práce největší smysl, co vás motivuje k tomu to dělat

Baví mě to, chodí ke mně děti, kteří by jinak jinač nechodili, protože se o to rodiče třeba nezajímají, nemají čas, nikdo by se jim nevěnoval, takže vůbec to, že na ně má někdo čas a věnuje se jim, tak je pro ně podle mě hrozně důležitý. Oni se za mnou těší, hlavně na prvním stupni, říkají ostatním, že jdou za psycholožkou, ostatní chtějí taky.

Takže to netají?

Nikdo to netají, i když to nikde nevyhlašuju, ale ví se to, není to stigma.

I pro ty kolektivy, že si zažijou občas úspěch, vyzkouší si něco jiného, vidí někoho jiného než učitelku, která je samozřejmě víc ve stresu a víc po nich šlape. Myslím si, že to má velký smysl, moc mě to baví.

A kdybyste měla shrnout za ten půlrok největší změnu v té práci?

Nevím, kam dřív skočit

A dřív té práce bylo méně?

Úplně na začátku jo. Trvalo to, změna spíš v kvantitě než, že bych dělala něco jiného než na začátku.

A z hlediska vztahů?

Je to lepší, i když už jsem udělala jednu chybu, ale zapomělo se na to. Šlo to pozvolna, je to dost stabilní. Ty učitelky, jejichž žák se pak zlepšil, tak mají nejsilnější zážitek, že je to dobrý a řeknou si to i mezi sebou.

Takže nejste zklamaná z výběru práce?

Je to dobrý start, je tu toho spousta. Ani nevím, jestli znám někoho, koho to nebaví.

Školní psycholožka B (3 roky praxe jako školní psycholožka)

Jaké byly úplné začátky ve škole? Jak probíhalo domlouvání spolupráce a jaké pak byly začátky přímo ve škole?

Já myslím, že jsem to měla mnohem jednodušší, protože v té škole byl psycholog už přede mnou. Byly tam dvě psycholožky, s tou jednou byli hodně spokojení, ta odešla na mateřskou, pak tam měli ještě jednu, z té nebyli tak nadšení, ta tam vydržela asi tři měsíce, ale zkušenost celkově byla pozitivní, takže jsem si třeba nemusela vyjednávat s učiteli půjčování dětí z hodin, nebo že do tříd chodím na náslechy. Takže to bylo hodně vstřícné, navíc paní ředitelka hodně stojí o to, aby tam psycholog byl, takže to tak uvádí. Máme i speciální pedagožku, metodičku, výchovnou poradkyni, vlastně dobře fungující školní poradenské pracoviště. Ještě než jsem nastoupila do školy, tak jsem se tam jela podívat a mluvila jsem s paní ředitelkou a speciální pedagožkou a potom, když jsem byla na první poradě, tak za mnou hned zašla výchovná poradkyně a metodička v jedné osobě a hned mě tam vítala, takže tam byl někdo, kdo se ke mně hned hlásil. No a učitelé, jak byli zvyklí, tak už po první poradě mě zastavovali a říkali „Přijďte do mé třídy a potřebuju tohle a tohle.“ Takže ten vstup byl velmi snadný, oproti tomu s čím se může potýkat někdo, kdo jde do školy, kde ještě nikdo nebyl. A měla jsem dobré rady od speciální pedagožky, která mi poradila, abych si obešla učitele a vyptala se jich na jejich třídy nebo v těch prvních týdnech jsem se potloukala po sborovně, abych se s učiteli potkala. Pak jsem si připravovala materiály. Paní ředitelka měla představy, co budu dělat, tak jsem se s tím seznamovala a vymýšlela, jak by se daly realizovat. Ale myslím, že to bylo snadné, tím, že tam už někdo byl. Paradoxně teď narážím na učitelku, která neví, co by měl psycholog dělat a nechce mi půjčovat děti ani z hudební výchovy.

A to je nějaká nová učitelka?

To je paní důchodkyně, která přišla učit teď hudebku, tak jí budu muset vysvětlit, o co jde.

A co ten vstup tedy usnadnilo, i když už to možná bylo trochu zmíněné a co ho naopak zkomplikovalo, jestli něco takového vůbec bylo?

Nevím, jak moc je to moje představa, ale s tou první psycholožkou měli dobrou zkušenost, tak si říkám, že snad budu tak dobrá jako ona, abych se jí vyrovnala, když o ní nic nevím, vlastně jsme na sebe ani nenavazovaly, tak to bylo možná náročné. Musela jsem si tu pozici vybudovat, třeba s tou speciální pedagožkou, se kterou máme dobrý vztah, ale která na mě ze začátku koukala jako na takového toho zajíčka, který nic neumí.

A ty jsi tam šla hned po škole, byla to první práce?

No. Já jsem předtím pracovala s dětmi v APLE, ale to nebyla psychologická práce.

Taky jsme velká škola, takže se v tom zorientovat, seznámit se.

A jak probíhalo vyjednání kompetencí a očekávání, co ta škola vůbec chce? Přišla jsi ty s nabídkou nebo oni nebo jak to probíhalo?

Paní ředitelka zná dobře práci doktora Brauna a spolupracovala i s doktorkou Zapletalovou, protože ta škola byla od počátku v projektu, takže první zakázka byla „chci, aby tady byly skupinky, tak jak je dělá doktor Braun.“ A to byla první a jediná zakázka ze strany školy. My jsme si pak kompetence rozdělovaly s tou speciální pedagožkou a to bylo takové, že já jsem neměla představu a ona to nějak rozdělila. Ze začátku se mi to nelíbilo, protože ona chtěla, abych byla na druhém stupni, kde jsou spíš poruchy chování a ona, že bude na prvním, kde jsou spíš specifické poruchy učení. Nebyla jsem spokojená, protože jsem se těšila na malé děti, ale nakonec si myslím, že se to podařilo a že ze začátku to bylo dobře, že to řekla. Hodně jsem se seznámila s tím druhým stupněm, s dětmi. Teď postupně se to přelívá a že bychom konkrétně měli řečeno, kdo co dělá, tak to ne. Paní ředitelka měla představu, hlavně ať je to tak, jak to dělá doktor Braun, ale v zásadě si můžeme dělat, co chceme. Občas s něčím přijde a operativně se to řeší. Občas mě překvapí, občas ne, když třeba konzultujeme webové stránky školy, to mi přijde nejbizarnější.

A je něco, co při vstupu mělo probíhat nějak jinak?

Představení učitelům bylo dobré. Teď bych se víc bavila s ředitelkou, co očekává, předtím jsem to ani udělat nemohla, protože jsem sama nevěděla.

A jak teda probíhalo představení učitelům, rodičům i žákům?

Učitelům na té radě a pak ty učitelé přicházeli za mnou a dětem jsem se musela představovat sama nebo ve spolupráci s třídníma. S šestkami na adaptáku, kam jsme byla vyslaná hned druhý týden školy. Ředitelka říkala: „Vy se taky zadaptujete“. Tak jsem se seznámila se šestákama a s učitelama, takže jsem zas hned znala šest pedagogů. A potom, když jsem ty třídy obcházela. U některých jsem byla jen na násleších a s některýma jsem udělala hned jednoduché třídnické hodiny. Prvňáčkům mě některé učitelky představují na chodbě, když se potkáme, třeba když jdou na tělocvik.

A jak vypadá typický den školního psychologa, jestli jde vůbec popsat?

To nevím. Teď poslední měsíce je to dost hektické. Jsou dny, kdy je to hodně klidné, kdy mám naplánované děti, můžu se jim věnovat, jak jsem si naplánovala. To mám čtyři hodiny individuálních prací, pak skupiny, pak odpoledne přijdou rodiče, stihnem třeba ještě sdílet něco s naší speciální pedagožkou. Pak jsou dny, kdy se něco vyvrbí a hoří – třeba když se zjistí šikana, to se musí řešit rychle a operativně. A pak běhám po škole, zjišťujeme a tak. Jsou dny, kdy jde struktura do háje a všechno se musí rychle přeskládat.

A z hlediska činností by se to dalo popsat jak?

No diagnostiku moc nedělám, to dělá spíš speciální pedagožka. Děláme ji většinou bez intelektu, já pokud diagnostikuju, tak ve třídách klíma nebo kariérní poradenství, ale to je v sezoně, občas diagnostiku stylů učení, ale to párkrát za rok. Teď je těžiště v individuální práci a v práci se třídami, s tím, že na individuály buď přichází děti samy,

třeba mají starosti doma nebo se spolužáky a potřebují se jen vypovídat a s třídama většinou vztahově věci a klima. Většinou nedělám prevence, ale spíš intervence.

A převažuje spíš individuální práce s jednotlivci nebo se třídami?

Teď ještě pořád individuální, ale chtěla bych to víc překlopit do práce se třídami.

A ze začátku?

Úplně ze začátku ne, to jsem šla spíš do tříd, to jsem se toho dost bála a měla jsem pocit, že ve třídách toho pokazím míň, než kdybych s dětma mluvila sama. Postupně to opadlo, procházela jsem kurzama a tak, tak se to překlopilo do okouzlení z individuální práce. Teď začínám mít pocit, že by školní psycholog měl být víc o třídách.

A v čem je ta práce specifická, právě z hlediska práce s klienty nebo metod atd.?

Záleží se kterými. Rozdíl je hodně o diagnostice, třeba poradna je o ní primárně, u nás to moc není. Rozdíl je v kontaktu s tou školou, jsme součástí toho života. Je to kvalitativně jiné. Důležité je to, že jsme tam hodně. Myslím, že i ten půl úvazek je málo. Školní psycholog je víc pro učitele, i jako osobní podpora. Postupně přichází i se svými tématy, i jenom to, že si postěžují, že je toho moc.

A v čem se zatím podoba té práce nejvíce změnila?

Asi v tom, na co kladu já důraz, že hodně jedu individuály, ale poměr se proměňuje. Možná v rozvážnosti. Učím se, že občas je dobré zapřemýšlet a nejít po hlavě. Ve způsobu vedení rozhovoru, to se učím ve výcviku a vůbec skrze výcvik náhled na tu práci.

A jaký je to výcvik?

Systemika.

Tak to nejvíc. Pořád hledám, jak bych mohla pracovat se třídou nebo v individuálu.

A jsou nějaké oblíbené, osvědčené metody?

Ty nejjednodušší, ty hry se nakonec uchytnou. Ve třídách hry a reflexe a práce s tím, co jsme zjistili.

A bylo to zpočátku jinak?

U dětí ne. Já jsem se snažila hledat víc sofistikované aktivity, ale není to potřeba.

A s jakými se setkáváš nejkritičtějšími, nejnáročnějšími situacemi?

Srážka s blbcem jako všude jinde. Pro mě je náročné, když mám volat rodičům a říkat jim, že mají přijít do školy, že je něco špatně, třeba když jsem zvala tatínka na výchovnou komisi. Někdy i výchovné komise, kdy rodiče pochopitelně bojují za své dítě a hájí ho. Často to dítě doma vystupuje jinak než ve škole. Pak když to dítě přijde s opravdu drsnou věcí, ze které je cítit beznaděj a zoufalství. Nebo když se setkáme se závažnými věcmi jako týrání, přehazování dětí v rozvodu, to je nepříjemné emočně.

A bylo to zpočátku jinak?

Možná i stoupnout si před třídu, třeba před devátáky, dokonce bych řekla, že jsem se jim první rok celkem vyhýbala. Ale ty současný znám od sedmičky a jsme v pohodě, takže je dobré je znát dřív, mít prostor na vytvoření vztahu.

A proměnila se nějak tvoje role jako školní psycholožky?

Je hodně neformální. A do jisté míry za to můžu já a do jisté míry škola a nevím, jestli je to dobře nebo ne. Jsem ve škole jako *křestní jméno respondentky* a ne jako školní psycholožka a často i pro rodiče. Vzniklo to tak, že když jsem si brala děti na skupiny, tak tam mi děti začly tykat a postupně to vnáší do tříd a učitelé o mně také mluví jako o *křestní jméno respondentky*. Asi to není výhodné, kdybychom potřebovali zpracovat těžké výchovné problémy, ale pro důvěru dětí a aby se cítily dobře, když přijdou, tak to je asi užitečné. Nejvíce se to proměňuje v té neformálnosti.

Takže dřív to bylo formálnější?

No, ale zase si v souvislosti s tím uvědomuji své hranice, kam nechci, aby to zašlo a víc si je hlídám.

Usnadní, a jestli tak v čem, práci předchozí zkušenost s psychologickou prací a nebo v čem ti chybí?

Asi už v tom vyjednávání pozice psychologa ve škole. Když jsem neměla žádnou zkušenost, tak jsem se nemohla vymezovat a říkat, co chci a nechci dělat, měla jsem naivní představy, jak co budu dělat. Pro mě by bylo užitečné mít zkušenost s primární prevencí. Já mám zkušenost ze skautského oddílu, to je taky dobré, ale chybí tam rovina cílené práce s dynamikou třídy.

A jsou zkušenosti, které psycholog získává až v průběhu praxe ve škole a jsou důležité pro úspěšnost ve škole?

Určitě. Třeba nakládání s problémem, jak k němu přistupovat, jak pracovat s vyzvedáváním dětí, abych je nestigmatizovala tím, že je vyzvedávám. Ale vzhledem k té neformálnosti to u nás spíš není. Nebo sdělování výsledků rodičům, co proběhlo na sezení, výsledky diagnostiky. Když diagnostikuji, tak se mi přičí říkat rodičům něco, co není dokonalé. Říkám to zaobaleně, neutrálně – takže komunikační věci.

A je něco v čem ta zkušenost může být nevýhodou pro tu práci?

Možná rutinnost, vědění, já tomu rozumím, protože tomu nikdy nemůžeme rozumět – nechat si brýle novosti, objevování, snažit se tomu rozumět.

A kdybychom se vrátili ke vztahu s ředitelkou, tak jak bys ho popsala?

Máme ho moc hezký. Je docela neformální, vstřícný, založený na velké důvěře ředitelky a víry v tom, že poradenství ve škole má smysl a místo. Je relativně svobodný, otevřený, můžu přijít se spoustou věcí a řešit. Na druhou stranu to zvažuju, protože se u nás teď spousta věcí zamete a nechá vyšumět. To je pak péče o sebe, jestli to vůbec má smysl říkat. Ale je nás tam dost, abychom se mohli do řešení opřít a třeba k tomu nepotřebujeme paní ředitelku.

A jak si vlastně vedení tu práci objednává?

No je to z 95% na mojí aktivitě, s tím, že když paní ředitelka něco potřebuje, tak se domluvíme, kdy přijdu a něco se řeší. Často to jsou banality, technické věci, místo aby se řešilo nějaké dítě. Na druhou stranu máme schůzky poradenského pracoviště, kde hodně řešíme děti.

A tam chodí i ředitelka?

Jojo. Podařilo se nám teď i zavést, že se setkáváme i s učiteli, něco jako bálintovské skupiny, daří se tam řešit děti a myslím, že je to moc užitečné.

A hrála nějakou roli při vyjednávání činnosti vyhláška?

Ze strany ředitelky vůbec a já jsem se dívala, co můžu dělat a co ne, ale ta škála je obrovská.

Už o tom byla trochu řeč, ale jsou součástí tvé práce i nepsychologické činnosti jako třeba ten web?

Jo, třeba psaní článku do místního zpravodaje, získávání peněz pro činnost poradenského pracoviště, kdy jsem šla na schůzku sdružení rodičů a vysvětlovala jsem jim, co dělám a že bych chtěla peníze na hudební nástroje. Ale máme krásné bubny. Nebo když jezdíme na výjezdy, třeba s páťáky na peer výjezd, tak tam z velké části nepracuju jako psycholog, ale je to prostor pro vytváření vztahu s dítětem. Parlament vedu s metodičkou. Na jednu stranu je to hodně užitečné z hlediska práce na klimatu školy, zjišťování vztahu, v preventivní rovině.

A bylo to tak od počátku nebo jsi třeba více lpěla na psychologické práci?

Myslím, že ta struktura byla od počátku dost podobná.

A ovlivňuje konkrétní podobu práce vztah s vedením nebo na to moc vliv nemá?

Myslím, že ovlivňuje, protože já si usmyslím spoustu věcí, co dělat a kdyby mi to vedení nedovolilo, tak mám smůlu. Třeba si vymyslíme skupiny s učitelama nebo jsem jela na kurz Feuersteina a teď to dělám ve škole, nebo to, že mě pouští na výcvik. Ale není to velká překážka. Často je ten vztah dost partnerský, myslím, že vítá většinu návrhů. Co se týče aktivity, tam dává neomezený prostor, občas narazíme, když chceme řešit nějaký problém.

A jak bys popsala, podobně jako vztah s ředitelkou, vztah s učiteli?

No, proměňuje se to, byli učitelé, kteří byli otevření a vstřícní hned od počátku a jsou učitelé, kde jsem si musela důvěru vybudovat a trvalo to delší dobu. A jsou i učitelé, dva, kteří dodnes nerozumí tomu, proč tam jsem, jsou to ty staré školy, které mají půl roku do důchodu a to nechci karikovat. Myslím, že hodně je vztah ovlivněný tím, že mi věří vedení a odkazuje je na mě, zvykají si na to, že můžou a přicházejí.

A co vnímáš jako největší problém ve vztahu s učiteli?

Možná největší problém, který jsem ještě nedokázala vyřešit, že jsou učitelé, kteří vnímají problém na straně dětí a nejsou schopni si všimnout, že tu chybu dělají taky a to je těžké vysvětlit, nastavit zrcadlo, o které ten člověk nestojí, to je tvrdá škola a tu neumím dávat, nemám na to tu odvalu. Jsem i v pozici, že jsem o dost mladší než členové pedagogického sboru.

Takže tam není vrstevník?

Nene.

A bylo to tak od počátku, nebo tam třeba byl jiný problém a vytříbilo se to časem?

Myslím, že tohle si teď uvědomuju, že bylo od počátku, ale zatím jsem to nevnímala. Myslím, že na výrazné problémy jsme spolu nenarazili. Nastavení spolupráce je dobré. Možná nedůvěra s jednou učitelkou, zlomilo se to během výjezdu, kde jsme spolu spaly na pokoji a vycházíme spolu teď celkem hezky.

A naopak největší přínos z toho vztahu?

Že můžeme táhnout za jeden provaz, a to jak v práci se třídami, tak s jednotlivcem. Můžeme sdílet úhly pohledu, hledat cesty, podporovat se.

Takže učitelé jsou ochotní ke spolupráci?

Jo, někteří víc, někteří míň. Jsou takový, co moc nechtějí, ale většina je ochotná.

A proměnilo se to nějak, že bys zpočátku vnímala jiný přínos?

Myslím, že ani ne. Pak je ještě přínos, že když si s těmi lidmi rozumím, tak se cítím dobře v práci.

Co může navazování vztahu s učiteli usnadnit a naopak zkomplikovat

Jde to hodně ruku v ruce. Zkomplikovat to může, když se budu stavět do role, že jsem ten psycholog, co tomu rozumí a vy jste jenom ti učitelé. Tak to bych to zabila. A naopak, když stavím ten vztah partnersky, tak to to otevírá jako pojdme společně hledat řešení a pomoci si.

A čím lze tu důvěru učitelů získat?

Myslím, že to, že vidí, že je za mnou práce, i když je těžko měřitelná, ale vidí, že se něco povedlo a že když mi důvěřují, tak že je nezahlám.

A když na počátku výsledky práce logicky nejsou, tak na čem se staví důvěra zpočátku?

Možná na projeveném zájmu o jejich práci a třídy, který je projedený jako zájem a ne jako zvědavost a to, že někteří jsou otevřenější. Myslím, že hodně pomohl ten adaptáček, kde jsem se chopila činností. To byl koncentrovaný prostor, jak ukázat práci.

A v čem se ta profese nejvíc odlišuje od ostatních profesí, v čem nejvíce?

Největší rozdíl je být součástí té školy, jsem prvkem toho systému a jsem v kontaktu s dalšími prvky systému.

A v čem se odlišuje pozitivně a naopak negativně?

Pozitivně tím systémem, vidět děti v různých situacích, mít různé kontexty, úhly pohledu. To, že se věci dají řešit rychle a akčně, všichni jsou dostupní. Největší potíží je udržet si hranice, aby to člověka nepohltilo. Třeba, že mě cestou pro dítě zastaví pět učitelů, tak udržet si v tom mantinely.

A bylo to vnímání zpočátku jiné?

Myslím, že negativa jsem nevnímala žádné, snad jen, že jsem ucho, co se toho musí hodně naučit. Ale to nesouvisí s prací, ale nejistotou, tím, že je tam člověk sám a nemůže se poradit, takže jsem si zpočátku tipovala lidi, které bych kdyžtak mohla kontaktovat. To jsem zpočátku vnímala víc, první rok jsem ani neměla metodika. Největší přínos zpočátku, to nevím.

Teď mě napadlo, a nechci to vnucovat, jen mě to napadlo, jestli se již zpočátku dá pracovat se systémem jako se systémem nebo, jestli je třeba nejdřív vybudovat pozici?

Myslím, že se dá pracovat se sítí, ale jinak, protože jsou ty vztahy kvalitativně jiné. Hned zpočátku jsem byla ochotná konfrontovat lidi a teď bych to dělala jinak nebo přemýšlela o tom, jestli to udělat.

A zlepšila se situace školních psychologů vyhláškou, tím, že se o tom víc mluví atd., i když vím, že je to těžké posoudit?

Myslím, že ta situace není moc jednoduchá. Legislativa je fajn, ale pozice mimo projekt není frekventovaná, i fungování v projektu je komplikované. Nevíme, jestli bude obnovná smlouva, bude pokračovat projekt? Kdyby byl ředitel nadřizený i z hlediska peněz, tak by se ten vztah mohl dost proměňovat, to je výhoda projektu. Pozice není jednoduchá, i když teoreticky je zázemí, tak myslím, že reálně legislativa nestačí a pořád máme nálepku psychologů a tím pádem i nedůvěru některých rodičů.

A v čem má pro tebe ta práce smysl, proč děláš školní psycholožku?

Protože mě to baví. Je hezké, když se něco podaří. Smysl je vidět hlavně, když jdou vidět výsledky. Když není co vidět, tak se těžko člověk přesvědčuje, že to má smysl. Smysl je v tom učit děti říct si o pomoc, zvládat problémy. Je to průprava do života.

A bylo to tak i zpočátku, určitě tě ta práce něčím zaujala?

Chtěla jsem to dělat už od začátku studia. Vnímám tu práci pozitivně, mám dobré podmínky ve škole, ale stejně ten začátek byl náročný – vybudovat si tu pozici, naučit se ty metody. Někdy v prosinci jsem pochybovala, jestli tam mám co dělat.

Jako, že se ti tak nedařilo?

No, ale uvědomila jsem si, že jsem to měla i předtím, že prostě přijde období krize a že když to překonám, tak to bude dobré.

Takže v čem byl zpočátku ten smysl, abychom se vrátily?

Tak pořád je ten smysl pomáhat, vždycky a všude, i když to samozřejmě úplně nejde.

Školní psycholog C (20 let praxe jako školní psycholog)

Když jste začínal ve škole, jak to probíhalo?

Bylo to pro dnešek netypické. Byl jsem pozvaný roce 92, když byly problémy a škola to neuměla, třeba drogy, prostituce... Říkali: „Někdo nám musí pomoci, my to neumíme, nestudovali jsme to.“ Fakt ta porevoluční doba přinesla nové problémy. Říkal jsem, že rád pomůžu, ale že mi musí pomoci, od té doby trochu vydírám ty učitele, jdou mi trochu na ruku. Výhoda byla, že to byla nová služba, dělal si jsem to, jak jsem

potřeboval – práci s problémovými dětmi – záškoláci, drogy. Hasily se požáry, pro kantory to bylo náročné. Distribuce peněz byla oproti dnešku volnější, zašel jsem třeba na magistrát a ony se našly, to byla fakt průkopnická doba, kdy nebylo vůbec nic, třeba jsem si vymyslel tu skupinu pro děti s poruchami chování, ale dřív nebyla literatura, dělalo se to na koleně, dneska je to pohoda.

A bylo něco, co vám ten začátek ve škole zkomplikovalo?

Dneska kdybych začínal, bych měl určitě problém vniknout do sboru, dnešní kantoři i ředitel mě zdědili, berou mě, že tu už jsem, nemají tendenci tomu nějak bránit – to byly spíš výhody. Nevýhoda – pro kantory to bylo nepříjemné, pochopili, že po nich budu i něco chtít, mysleli si, že mi to jen svěří. Největší problém byl s penězi na vlastní práci, prostorami, tohle (*ukazuje po pracovně*) je otázka dvaceti let.

Ale máte to tu nádherný.

To je i zásluha ředitelky, já jsem si to hrozně přál a ona se snažila udělat tu školu trošku reprezentativní, podmínky jsou slušné. Stejně tak, kdybych si řekl, že chci testy, tak ona je schopná na to ty peníze dát a bez její podpory bych nemohl nic. Ředitelka mě bere jako součást svého managementu, radím jí, jak jednat s lidmi, berou mě už jako folklor. Stahují se sem i děti z jiných škol, který nejsou žádoucí, někde jinde zkrachovaly nebo šikanovaly. Takže po dohodě s ředitelkou o sobě moc nehovořím, nechci být jako vývěsní štít, jsem téměř jako utajovaná persona.

Na začátku jsem tu byl tři hodiny týdně, měl jsem ty skupiny, pak jsem začal chodit do tříd, pracoval na klimatu školy. Dnes si s kolegou o prázdninách řekneme, co bychom ještě mohli a vylepšujeme to. Každý rok si něco vymyslíme, teď nově je oslava patnáctých narozenin, dřív jsme třeba učili děti skládat tašku, to byla skupina chaotiků. Takhle tady blbnem.

A když se ještě vrátím k tomu začátku, tak jak probíhalo vyjednání kompetencí?

Tehdy to bylo dáno tím, že o mě učitelé stáli, vedení moc ne, vedení mě muselo akceptovat. Sborovna postupem času pochopila, že měli velmi nereálná očekávání, třeba přivedli o přestávce dítě, co zlobilo a mysleli si, že během přestávky přestrukturuju celou jeho osobnost. Byl problém, aby pochopili, co můžu a co ne. Za tu dobu pochopili, co můžou čekat, na co je třeba čas. Na druhou stranu, co mi řeknou, to udělám, je to služba sborovně. Učitelé mají rádi, když jsem u jednání s rodiči, nebo ho vedu. ráno je to tu jak v úle, dávají mi učitelé zakázky, co bych měl ten den udělat, já má v nich spolehnutí a vím, že to nezkaží.

Vyjednávání bylo hodně ovlivněné tlakem sborovny, tím, že mě chce, ředitel činnost moc neznal, mohl jsem si říct, co budu dělat, měl jsem volnou ruku. Kdybych byl čerstvě po fakultě, tak bych si řekl, že je to super, dnes vím, že mám i tu zodpovědnost, že dělat si co chci znamená taky, abych něco nezvorál.

Takže to představení učitelům bylo snadné, tím, že vás tu chtěli?

Jo, přesně tak. To jsem byl šťastnej.

Musel jsem odmítat nereálné zakázky. Díky tomu, že některé problémy jim odlehly, řešil jsem třeba záškoláka já, kantorky tu neodcházejí, jsou tam rády.

A jak vypadá váš obvyklý den?

Hrozně, nekončí to odchodem, je to nekonečné, večer ještě mailuju s rodiči, je to trochu nekonečná story. Jsem tu naštěstí jen na půl úvazku. Před sedmou hodinou je porada školního poradenského pracoviště, pak přijde ředitelka, pak je tu skupina kluků s poruchami chování, pak začínají kantorky, to se nezastavím, pak telefony s rodiči. Dopoledne chodím do tříd, kontroluju stav tříd, dostanu se tam tak dvakrát měsíčně, odpoledne skupina, pak rodiče, někdy tu čekám do sedmi, protože rodič nemůže dřív, to já chápu. Myslí, že nedělám dobře, když přijímám zakázky od kantorek při průchodu školou, na to mě spousta lidí upozorňuje, že je to blbost, ale já to beru.

Beru i suplování, mám sebou tradiční desky, děláme techniky, co mě napadnou, abych třídu někam posunul.

Na to máte dobré to prostorové zázemí pracovní.

Jojo, nikoho tu neruším, kolem mě je jen vrátná, takže na mě nikdo neklepe, že ruším písemku z matiky.

A kdybyste měl shrnout v čem je ta práce nejvíce specifická od ostatních psychologických profesí?

Je pestrá, dotahování věcí do konce, práce se systémem – nikde jinde není ta šance, ta dlouhodobost, dobře se dělá diagnostika, i když ji nedělám často, tak lze rozložit do několika sezení, jde dělat hodně poctivě, šetření dávám rodičům písemně. Dlouhodobé sledování, znalost vztahů, znám prostředí, kdo s kým kamarádí, pestrost problémů je obrovská od banalit po průšvihy, překvapuje mě, že víc využívám klinickou psychologii než poradenskou, pozoruju děti ve třídách pro diagnostiku. Je to centrální péče o dítě, spolupracuju s jinými institucemi, baví mě to, že si ten případ šéfuju. Je to najednou smysluplná věc, má to význam. V tom je to specifický a fakt hodně zajímavý.

A proměnila se podoba té práce do dneška?

Jo jo.

A jak?

Víte co, teď řeším banality oproti tomu, co jsem řešil před patnácti lety, je to dáno tím, že se výrazně změnilo klima, děti se cítí bezpečně. Když se něco stane, já o tom vím, neřeším šikanu, hned mi řeknou, když se něco děje. Třeba i když vedu parlament, děti se naučily komunikovat, ale přebírají to i rodiče, dřív se hasily požáry, dnes si tu dovolím i koncepční věci, dnes si můžu dovolit budování, předtím bylo jen hašení, dnes má škola i méně žáků – znám všechny děti.

A co je pro vás taková nejnáročnější situace?

No, už jsem otrkanej, třeba určitě je nepříjemné, když si děti stěžují na učitele, který selhává, tak říct mu, že se na to nehodí, to je pro mě fakt těžký, aby to bylo etický a ku prospěchu. Nebo spor ředitelky a zástupkyně, lítám mezi nima jak nudle v bandě, snažím se být nestranný, s odstupem. Vyjednávací pozice je náročná, je výhoda, že tu nejsem každý den, to jsou zátěžové věci. Vůči dětem ne, naučil jsem se, že to co mi dítě řekne, tak neventilovat, pořád mi šíleně vadí bezmoc, když nemůžu problém vyřešit. Je problém spíš s dospělými.

A bylo něco, co bylo náročné dřív a teď, jak jste říkal, že jste se otrkal, tak už to tak nevnímáte?

Jasně, už si můžu s učiteli nalít čistého vína, říct jsi super ženská, ale blbá učitelka a naopak, to bylo problémové. Dřív byla třeba tichá sborovna, když jsem přišel, teď je mi to jedno, dřív mě to trápilo. Když se učitelé zastávali nějaké kantorky, byli protihráz, všichni se najednou zastali problémové kantorky, když jsem si stěžoval. Dneska už mi to nevadí, někdy je to boj s větrnými mlýny, opakuju si každý rok, že se rvu za děti, někdy jsou i nepříjemné rozhovory s učiteli, ale má to smysl.

A v čem byste řekl, že se nejvíc proměnila vaše role ve škole?

Nejdřív jsem byl pomocník kantorů, pak nepřítel, nenáviděnej – říkal jsem, co by se dalo líp, teď jsem zas pomocník, kooperující. Učitelé cítí proměnu klimatu, někdy mi za to dají zásluhu, školní poradenské pracoviště mi umožňuje, že se mé myšlenky dostávají do tříd, aniž bych se musel nějak hodně angažovat. Parlament jsou moje zlatíčka, má prestiž mezi kantory i dětmi, pracuju s třídami skrz tyhle děti, je tu i spolupráce starší – mladší děti, to funguje dobře, ale je to dlouholetá investice.

Ale teď se vám to vrací ne?

No, teď tu mám i zkušeného kolegu, stážísti se tu namlsají a praxe je omele, to vůbec tak nefunguje, musí se to naučit. Říkám začínajícím, že nejhorších je prvních osm let. Každý rok dělám diagnostiku tříd, můžu dát bez velkých problémů výsledky kantorům a ti je využijí a nezneužijí, mají profesionální přístup, je to změna oproti tomu, co jsem zažíval, dřív na moje návrhy říkali, že to nejde, teď už se baví, jak by to šlo udělat.

A myslíte si, že tu práci může usnadnit předchozí zkušenost s psychologickou prací?

Určitě je dobrá. Znáte testy, i když individuální diagnostiku tu dělám výjimečně, mám dobrý vztah s poradnou, tam diagnostikujou mnohem líp než já, dělají to oni. Zkušenost je dobrá v jistotě, protože jsem sám voják v poli, v začátcích nás bylo málo a scházeli jsme se, byly to prima pionýrské doby. V tomhle směru kdybych začínal tady, tak bych možná přecenil své síly, co všechno můžu dělat, měl bych nadšenecké představy, které v praxi jsou trochu jinde. Zkušenost je důležitá pro rutinu. Třeba i tlak, že kantoři chtějí toho spoustu vědět, tak naučit se, co je soukromá věc dítěte a co doporučení, který budu říkat vždycky, odstřížení toho, co můžu a co ne. Spoustu kolegů začíná tak, že se zavrou v pracovně a testují a pak učitelům řeknou, že jim výsledky nemůžou říct a jsou tam na nic, já se naučil říkat hned doporučení. Kontakt s praxí řekne, co je reálné a co ne.

A jaké zkušenosti by měl psycholog ve škole získat, aby byl úspěšný?

To je hezká otázka. Za prvé stát si za svým, jsem pořád mezi tlakem rodičů a školy, je těžké to ustát, kór když má sborovna ještě kliku ve sborovně, musím ustát manipulaci, je to úskalí, chci být s učiteli v kontaktu, být věrný diagnóze – buď to tam je, nebo ne – škole by se někdy hodilo, aby to tam bylo a ono to tam není – profesní standardy jsou důležité, komunikace, diplomacie, zvážení rizik - strategie, promyšlení o koho přijdu ze sboru, když budu na cí straně. Je to někdy směšný, ale funguje to tak. Je důležité, co se děje navenek ve sborovně a v zákulisí, těžké je to odhalit někdy.

A může být v něčem zkušenost nevýhodou?

No jasně.

A v čem?

Provozní slepota, totální, kolega mě tříbí, šablonovitost, jetí podle scénářů, a říkám si pak, co jsem mohl ještě zkusit, samozřejmě i vyhoření, předcházím mu pestrostí, různými činnostmi, hodně si to hlídám, aby děti nebyly statistický jednotky, sleduju vyhoření učitelů před očima.

A v čem by měl být školní psycholog vybavený, když jde do školy?

Nikdy ne dost. Měl by znát psychopatologii, na druhou stranu dneska se studenti spoustu věcí učí až v praxi, má to samozřejmě svý pro a proti, měl by vědět o škole, didaktice, učení, to že sám učím vnímám jako výhodu, nejsem vně sboru, snadno se mezi ně dostávám, chápu, co potřebují pro práci. Kantor taky potřebuje pocit, že to není zbytečný, tyhle znalosti jsou výhoda, nemusí přímo učit, ale vědět něco o učitelství, nasát tu školu, rozkoukat se. Radím začínajícím jen ráno chodit a rozhlížet se, ptát se lidí, dětí, přestavit se – nic jiného měsíc nedělat, nasávat jak houba.

Chodím se dívat na kantory, kteří to umí, to je radost, taková potěcha.

Dneska už je i výhoda pro začínající, že mají na co navazovat, je i posun v literatuře. Vždycky říkám, že už můžu jít do důchodu, že už to po nás přebírá mladá generace, která má nápady.

Jak byste popsal váš vztah s vedením školy a hlavně, jak se změnil

Zažil jsem tu tři ředitele, ten první mě nechtěl, pak mě bral jako výhodu. Všichni ředitelé mě berou jako osobního asistenta, když něco řeší. Předchozí ředitelka byla ochotná. Někdy je ten vztah takový, že jsem až zneužívaný. Jsem rád za tuhle ředitelku, že všechno se mnou konzultuje, přitom vůči sboru je velmi studená, cítím se spíš jako její supervizor, ptá se mě, jsem tu řadu let, tak jsem schopen posoudit, jestli to bude mít efekt, konzultuje známky z chování. Nenechá si do všeho mluvit, ale aspoň mě vyslechne, líbí se mi to, mám strach, že se mnou teď učitelé nebudou mluvit, ti co mě neznají z dřívějšíka, tak se mě trochu bojejí, nevědí, co si vlastně můžou dovolit, naopak ty starý říkají: „Prosím tě, řekni ředitelce...“, ten vztah je oboustranně dobře, taky ji třeba i napomenu a ona to vezme, nemáme ho přátelskej, ale na profesní úrovni dobře. S těma jinýma ředitelama to bylo trochu jinak – prostřední, s tou jsme byli v největším kontaktu, ta mě tu chtěla, byla předtím tady učitelka, dala mi prostor, dělat si co chci a hodně mi důvěřovala, tahle mi důvěřuje taky, ale už tam má ten svůj tón.

Takže je to tak, že si spíš ona objednává práci nebo že vy chodíte s tím, co by bylo dobrý?

Je to oboustranné, tak asi na stejno, frčí to, dřív jsem měl zakázky na vedení, pak dlouho dávali oni zakázky mě a teď je to oboustranné.

A proměnila se nějak vaše činnost vyhláškou?

Já málo dělám ty studijní věci, spíš ty výchovný, takže ani moc ne, to co je tam napsáno se tu dělalo automaticky a standardně, není to velká změna, máme tu ještě školního etopeda a speciálního pedagoga, já jedu integraci, já hodně pracuju s rodičema, informovaný souhlas je furt stejnej, myslím, že mě to neovlivnilo.

Tak to je asi dáno i tím, že jste působil už dlouho před tím.

Přesně tak. Agendu jsem stejně dělal hlavně já a s poradnou kooperujeme velmi dobře.

A děláte také, už jste o tom trochu i mluvil, i nepsychologické činnosti, jak např. ten parlament?

Jasně, časopis, parlament, preventivní aktivity, spousta, africké dny...

A vnímáte to tedy spíš jako přínos?

Mě to nevadí, ale umím říct ne, dělám to pokud to chci, zase nesmí mi to zabrat tolik času, ale ten parlament je vlastně taky psychologickéj – je to supervize tříd přes děti.

A když se ještě vrátím k učitelům, tak co vnímáte jako největší problém ve vztahu s nimi?

To je velmi ošemetná otázka, kantorky mají spoustu argumentů, často jsou trefné. Dvě věci – neměnnost, nejsou ochotni něco měnit a pak hrozná nejistota, třeba když přijdu do třídy, tak jsem braný, co chci, abych je nepřišel kontrolovat, jsou nejistý, i ty který působí dominantně – to jsou největší překážky. Všechno znaj, co bych je měl poučovat, a pak žák a učitel, když se mezi sebou zablokujou, tak být mediátor, sepisujeme i kontrakt mezi dítětem a učitelkou, sepíšem to a dáme na to pozor, je to komplikace, odpálkujou mě: „Ty nejsi učitel, to se ti řeší, když ti děti všechno řeknou“ atd.

A kdybyste to srovnal s tím, jak to bylo dřív?

Je to čím dál tím lepší, jsou zvyklí, chodí se dívat i do mých hodin, je to takový, že něco pak přiznají, vývoj je dobrý, vědí, že na mě můžou cokoli delegovat a já se o to postarám a nebo třeba řeknu: „To musíš sama.“, ale nikdy to není tak, že bych jí vyhuboval, pokud to jde, vymyslíme postup, jak to udělat.

A co naopak vnímáte v práci s učiteli jako největší přínos?

Za ty roky jsou kantorky hodně otevřený, vážím si toho, že se o to pokusej, nebo přijdou a řeknou: „Já s ním nehnu.“ Snažej se něco posunout, to se mi líbí, ale taky ne všichni – u jedné je to celou dobu furt stejné – občas se vozí po dětech, ponižuje a já za ní furt chodím a je to stejný. Vadí mi to. Taky se s dětmi nemazlím, ale vždycky s určitou důstojností – „chci po tobě tohle a tohle a mákni“.

Děti na skupinu chodí rádi, vědí se, že se jim tu naslouchá, a pak tady poukazují na ty křivdy, někdy vysvětluju, někdy už ani ne, děti za ty roky vědí, že jsou bráni jako partneři.

Takže se to zlepšuje?

No, asi jo, je to klimatem, učitelé cítí, že tam je posun.

Co si myslíte, že může navázání vztahu s učiteli usnadnit a naopak zkomplikovat?

To je jedno a to samé, nedoporučuje se být soukromý psycholog učitelů, ale já do toho šel a věděl jsem co dělám - rozvod, děti – šel jsem to toho, je to velký nadstandard, ale uznají mě v té roli, uznají, že to umím, vybudování prestiže, přes tuhle cestu, ale zintenzivňuje to vztah mezi mnou a kolegyní – má to obě strany, stejně jako u vlastních dětí učitelek – zintenzivňuje to vztah – je to zároveň usnadnění i komplikace.

Samozřejmě pozor, i když to záleží sborovna od sborovny, že když já o někom řeknu, že je nekompetentní, i když jsem ten poslední, kdo to říká, tak já to odskáču, oni to neodskáčou, je důležitá strategie, bez důvěry kantorů to tu můžu zabalit, na druhou

stranu je tu i důvěra dětí, musím si říct, že můj zákazník je dítě, tak musím s kantorkou promluvit, ale je to náročný.

Takže tu důvěru učitelů vám pomohlo získat to, že jste s nima řešil i osobní problémy?

Jo, přesně tak nebo v jednání s rodiči jsem se zastal kantorky, nebo jsem stál navenek při ní a řekli jsme si to v soukromí, snažil jsem se být mediátorem, občas rodiče uklidním, že učitelé nejsou stroje, mají limity a že to prověřím, nikdy nejdu proti kantorce, jsem tu za instituci, i když svébytně a to ty kantorky velmi dobře vědí, že nepůjdu proti nim.

A v čem si myslíte, že se nejvíce pozitivně odlišujete od ostatních psychologických profesí?

Je to zajímavá práce, pestrost, svoboda je inspirující, není to o výkonu diagnostiky, ale i terapie, provázanost dovedností, dlouhodobost, děti se pak vracejí, přinesou i svatební oznámení, je to satisfakce. Vraceli se mi středoškoláci jednou, tak jsme měli středoškolskou skupinu a strašně je to bavilo, pak některý studovali psychologii, má to pro mě pořád víc pozitiv než negativ.

A jaká jsou ta negativa?

Hrozná únava, nekončí to, když přijdu domů, a nejvíc bezmoc a já se s tím špatně vyrovnávám - že třeba nepředělám rodinu, to pak řeším na supervizi.

A myslíte si, že dřív jste ta negativa vnímal jiná?

Nebylo to tak úplně, ale neviděl jsem toliko pozitiv, viděl jsem to jako velký úkol, teď se víc raduju, to dřív nebylo, kam jsem vylez, tam nějaký průšvih, teď se z toho umím radovat a to až po deseti letech, myslel jsem si, že to musí člověk dělat jen chvíli, samozřejmě nejsem nastavený na nekonečno, ale zatím nejsem vyhořelej.

Takže vám pomohla ta investice do toho?

No, to je jedna z věcí, proč tu zůstávám a nešel jsem na jinou školu, protože se z toho raduju, spousta věcí je tu už nastavených, klima je takový jaký je, návštěvy, stážisti jsou nadšený, inspekce dobrý, cítím se za to spoluzodpovědný, na novou školu bych nešel, je to na mě moc práce, teď už se vezu.

A myslíte si, že se situace školních psychologů tím už dlouhým působením zlepšila, tím, že se o ní víc ví?

To snad možná taky. Určitě se zlepšila v tom, že mají kam sáhnout, z čeho se poučit, vedle nás roste speciální pedagogika a oni nemají tu historii, na čem budovat, pro ty nový - předávají se postupy, nemusí se hledat vše znova, to je hrozně velká výhoda, tam ten vývoj vidím pozitivní.

A v čem má pro vás ta práce smysl?

Pořád, práce za sebou, vidím výsledky, málokterá psychologická branže to má.

A když jste ze začátku tohle nemohl vidět, protože jste tu nebyl tak dlouho, tak v čem to pro vás bylo?

Ze začátku bylo lákavý, že to je nový, že jsem průkopník, realizoval jsem se v nápadech, teď mám od nápadů kolegu, teď si to užívám, mám postavení, jak pan farář na vsi, jsem tu známý, dávaj do školy kvůli mě děti.

Tak to je dobrá satisfakce.

Jo, jsem spokojenej, nedá se to dělat, abych se tím uživil, je to luxusní koníček, to bych přál začátečníkům, aby se nenechali odradit. Ze začátku je to záпřeh, hlídat si všechny ty roviny – rodiče, děti, učitelé, ředitelka – být ostražitý na to a vyvažovat to, měl jsem v tom dobrou pozici, že mě tu kantoři chtěli, jinak by bylo únavný to vysvětlování co dělá školní psycholog. představení rodičům

Takže klíčový jsou učitelé?

Rozhodně, jinak bych neměl šanci.